

vlaamse
auteurs
vereniging

Vlaamse Auteursvereniging vzw

Voorwoord

De auteur is van oudsher de kwetsbaarste speler in het literaire veld. Daarom blijft de Vlaamse Auteursvereniging zich als gespreks- en onderhandelingspartner voor alle belangrijke spelers in het boekenvak inzetten voor de collectieve auteursdossiers. Tegelijkertijd blijven we ons ook inspannen om individuele auteurs van (nieuwe) kennis te voorzien waarmee ze hun positie in letterenland kunnen versterken. Ook in 2018 bleek dit meer dan noodzakelijk.

Het collectieve en het individuele belang van auteurs raken elkaar op geen ander punt zo duidelijk als in het modelcontract. Het modelcontract is een collectief onderhandeld 'model' waarin een groot aantal bepalingen is geformuleerd waaraan een evenwichtig auteurscontract minstens moet voldoen. Het geeft auteurs de zekerheid dat zij krijgen waarop ze recht hebben. In 2018 zijn VAV en GAU begonnen aan de heronderhandeling van dit modelcontract, enerzijds omdat door een aantal gewijzigde wettelijke bepalingen een update noodzakelijk is, anderzijds omdat bij beide partijen de wens leeft het contract overzichtelijker te maken. Bovendien verdient de groeiende praktijk van digitale exploitatievormen betere afspraken en transparantie. Voor VAV is het daarnaast een gelegenheid om een aantal creatieve toepassingen van het modelcontract in het nadeel van de auteur, die ons in de loop der jaren zijn gesignaleerd, ter discussie te stellen en voor de toekomst onmogelijk te maken. Helaas moeten we nog steeds constateren dat er door sommige uitgeverijen een stille roofofbouw wordt gepleegd op auteurscontracten, onder meer door de soms ondoorzichtige doorrekeningen van kosten en het om oneigenlijke redenen toekennen van hoge kortingen. Ook in de afrekeningen vinden we nog al te vaak betwistbare berekeningswijzen en hoge aantallen vernietigde exemplaren. Dit soort auteursonvriendelijke praktijken horen niet thuis in de wereld van de literatuur en moeten dus ook worden uitgebannen. Hoewel de onderhandelingen in een goede sfeer verlopen, kost het veel tijd om tot een definitieve tekst te komen. We blijven ons hoe dan ook onvermoeibaar inzetten voor een stevig en eerlijk geactualiseerd modelcontract.

Diezelfde zorg om de kwetsbaarheid van de auteur was ook de drijfveer voor de beslissing om in de zomer van 2018 naar de Raad van State te stappen, inzake de aanstelling van de nieuwe voorzitter van het Vlaams Fonds voor de Letteren. De voorzitter kan volgens het reglement alleen door het voltallige bestuur worden aangesteld, maar werd door de Vlaamse Regering reeds benoemd op een moment dat de onafhankelijke kandidaten nog niet waren aangewezen. Doordat de Vlaamse Regering haar eigen selectieprocedure niet volgde, was het vervolgens ook bijzonder onduidelijk hoe die onafhankelijke kandidaten zouden worden geselecteerd en wie voor selectie in aanmerking zou komen. Ondanks herhaalde pogingen om met het Ministerie van Cultuur in gesprek te komen, kon

men ons niet garanderen dat de auteurs in het nieuwe bestuur van het VFL vertegenwoordigd zouden worden, waarna een juridische procedure noodzakelijk bleek. We zijn tevreden dat de Vlaamse Regering onder invloed van deze zaak de selectieprocedure verder volgens de regels gevoerd heeft. De auteurs weten zich inmiddels goed vertegenwoordigd in het bestuur van het VFL.

We zijn overigens erg verheugd over het feit dat er in de verstandhouding met het Vlaams Fonds voor de Letteren en zijn medewerkers niets is veranderd. We blijven in een vriendelijke en kritische dialoog verwickeld. Helaas is er in 2018 niets terecht gekomen van het voornemen van het VFL om een grootscheepse doorlichting van het werkbeurzensysteem te lanceren. Op het moment dat ik dit voorwoord schrijf, hebben de eerste gesprekken daarover echter plaatsgehad. We kijken dan ook uit naar een vruchtbaar onderzoek, waarin de stem van alle auteurs gehoord zal worden. VAV zal dit proces onder meer met een aantal bijkomende bevragingen begeleiden. Voor een vereniging als de onze is het immers belangrijk te weten wat er speelt.

Zo kwetsbaar als de auteur is, zo kwetsbaar bleek deze zomer helaas ook de Vlaamse Auteursvereniging te zijn. Door ziekte hebben we onze coördinator bijna vijf maanden moeten missen. Hoewel de basisdienstverlening, door het inhuren van een aantal freelancekrachten, voor onze leden nooit in gevaar is geweest, is in die periode ten overvloede gebleken dat VAV structureel onderbemand is. Een vereniging die instaat voor het belang van een kleine 600 leden zou niet afhankelijk mogen zijn van de gezondheid van één medewerker en de inzet van een paar vrijwilligers. Om een deel van het probleem te ondervangen hebben we in overleg met PEN een aantal werkuren van onze coördinator naar PEN verschoven, zodat er ruimte is gekomen voor een juridische medewerker die ons per november 2018 is komen versterken. Deze extra expertise is grote winst. Structureel is er echter niets veranderd en werken we nog steeds met 4/5 VTE, hetgeen op de korte, noch op de lange termijn houdbaar is. We zullen in de toekomst dan ook inzetten op een zoektocht naar een structurele verhoging van de middelen.

Dit doet evenwel allemaal niets af aan de inzet waarmee VAV zich blijft inspannen voor het belang van de auteur. Vanaf 1 januari 2018 doen we dat bovendien met een opgefriste vormgeving en een nieuwe site. Auteurs vinden hier allerhande onmisbare informatie, van het Auteurshandboek tot tips over het invullen van de belastingaangifte. De site staat bovendien niet stil. Gestaaag zal hij worden aangevuld en uitgebreid, zodat dit dé startplaats wordt voor de zoektocht van elke auteur.

Matthijs de Ridder
voorzitter
26 maart 2019

1. Leden

In 2018 sloten 20 nieuwe leden zich rechtstreeks aan bij de Vlaamse Auteursvereniging.

Het totale aantal leden lag aan het einde van 2018 om en nabij de 570. Ondanks het natuurlijke verloop, blijft dat aantal stabiel.

Het ledenaantal en de diversiteit onder de leden zijn van essentieel belang voor de werking van VAV. Het brede draagvlak geeft de vereniging haar representativiteit en kracht als auteursorganisatie. VAV stelt met genoeg vast dat ook in 2018 debuterende auteurs hun weg vinden naar de vereniging. Er komen beduidend meer aanvragen van hen binnen dan vorige jaren, maar een aanzienlijk deel van hen zijn eigenbeheerauteurs of publiceren via selfpublishing bedrijven – een groep auteurs die niet voldoen aan de voorwaarde van een publicatie bij een reguliere uitgeverij. Omdat wij deze groep auteurs niet kunnen bijstaan in juridische geschillen die voortvloeien uit de ongunstige contracten die zij doorgaans sluiten met de spelers in deze snelgroeiende markt, worden hun aanvragen voorlopig niet aanvaard. Het toegenomen aantal aanmeldingen wijst echter wel op een groeiende interesse voor deze vorm van uitgeven. We trachten deze auteurs zo goed mogelijk te informeren over valkuilen en mogelijke misbruiken. Op onze website is een pagina met “10 zaken die u moet weten over selfpublishing” en ‘Valkuilen’.

De Scenaristengilde is via een convenant met VAV geassocieerd. Hun leden (162 in 2018) zijn automatisch ook VAV-lid en kunnen een beroep doen op de diensten van het VAV-secretariaat. Het illustratorenbestand is gestabiliseerd na de uitval ten gevolge van de stopzetting van de Vlaamse Illustratoren Club (VIC). Voor het bestuur moeten we opnieuw op zoek naar een illustrator die voldoende voeling heeft met het veld. We hopen in 2019 deze doelgroep weer volwaardig te kunnen bedienen.

Met de toetreding van Nathalie Tabury – betrokken bij de Vlaamse vertalersvakschool – tot het bestuur hebben we onze werking voor de doelgroep van de literaire vertalers gevoelig kunnen verbeteren. We organiseerden een programma-op-maat op het werkcongres in samenwerking met de Vertalersvakschool – wat extra thema’s en extra deelnemers opleverde.

2. Team

Raad van Bestuur

Op de Algemene Vergadering op 16 mei 2018 werden twee nieuwe bestuursleden verkozen: Gaea Schoeters en Nathalie Tabury sloten aan bij het VAV-bestuursteam. Hilde Van Cauteren, Leen Huet, Lies Van Gasse en Mathias Claeys namen ontslag.

Vanaf de Algemene Vergadering bestond het bestuur verder uit: Matthijs de Ridder, Ignace Cornelissen, Isabel Hessel, Chris Nauwelaerts, Kris Van Steenberge, Carlo Van Baelen, Jeroen Olyslaegers en Paul Verrept.

De Raad van Bestuur vergadert in principe viermaal per jaar. Vaste agendapunten zijn de financiële rapportering, het Werkcongres, actualiteit ten aanzien van Boekenoverleg, GAU, beheersvennootschappen en VFL. Verder wordt er door de vertegenwoordigers van de verschillende genres gerapporteerd over de vragen/kwesties/noden binnen die genres. Verder komt de Raad van Bestuur bijeen bij hoogdringendheid. In 2018 gebeurde dat eenmaal.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur werd in 2018 gevormd door Matthijs de Ridder, Carlo Van Baelen, Isabel Hessel, Jeroen Olyslaegers en Paul Verrept. Het Dagelijks Bestuur vergadert gemiddeld om de zes weken, daarnaast is er voortdurend elektronisch contact.

Het Dagelijks Bestuur houdt een oog op de dagelijkse werking van de vereniging, zet de algemene beleidslijnen uit en speelt verder op de actuele kwesties. De voorzitter rapporteert over de contacten met de verschillende gesprekspartners, bilateraal of via de vergaderingen van het BoekenOverleg. De coördinator rapporteert over de dagelijkse werking en signaleert evoluties uit de vragen en klachten van de leden.

Stafmedewerkers

De staf van VAV bestond in 2018 uit Natalie Ariën (algemene coördinatie). Natalie Ariën werkt in voltijds dienstverband, en verrichtte tot oktober 2018 effectief een 4/5 VTE voor VAV: sinds april 2012 doet de vereniging PEN Vlaanderen een beroep op haar diensten, en neemt daardoor een deel van de loonkosten voor haar rekening.

Natalie Ariën was in 2018 door ziekte lange tijd afwezig (mei tot half september). Vanaf oktober 2018 nam PEN een extra dag over, wat betekent dat de stafmedewerkster voor een 3/5 VTE in dienst is van VAV.

De voorzitter verrichtte extra operationele uren om de afwezigheid zo veel mogelijk op te vangen en

de dienstverlening te continueren. Voor de praktische organisatie van het Werkcongres werd Michèle Meersman als freelancer aangetrokken.

Eind november ging VAV de samenwerking aan met Barbara Persyn, een juriste gespecialiseerd in auteursrecht, die vanaf dat moment voor 1/5 VTE in dienst is van de vereniging. Zij zal de juridische dienstverlening van VAV voor haar rekening nemen en is coördinator van de heronderhandeling van het modelcontract voor algemene uitgaven. Daarnaast zal zij zich ontfermen over een aantal grote en prangende dossiers waarin de belangen van auteurs in de knel komen, zoals de elektronische exploitatie van literaire werken, de ontwikkelingen binnen het Europese auteursrecht, eigenbeheer, etc. Zij zal dit doen in overleg en samenwerking met de Nederlandse Auteursbond en met de EWC (European Writers' Council).

3. Ledenwerking

Naast de rol die VAV opneemt als gespreks- en onderhandelingspartner voor alle belangrijke spelers in het boekenvak, is de dienstverlening die de vereniging onze leden individueel en per genre bieden, de belangrijkste pijler van de vereniging.

3.1 Juridische dienstverlening

Sinds jaar en dag biedt VAV haar leden ondersteuning bij het gedeelte van het werk waar zij doorgaans het minst mee vertrouwd zijn: de zakelijke en juridische kant van het auteurschap. Jaarlijks klopt een zeventigtal leden bij de stafmedewerkers aan met de vraag hun contract na te lezen. Dit gebeurt soms preventief. Vaker hebben leden echter concrete vragen bij de voorwaarden die zij door een uitgever krijgen aangeboden, of over de praktische consequenties van de bepalingen in het contract. Ook het Vlaams Fonds voor de Letteren en beheersvennootschap deAuteurs leggen regelmatig afwijkende contracten voor aan VAV, met de vraag of de voorkomende afwijkingen aanvaardbaar zijn voor de auteursvereniging. In totaal levert VAV een negentigtal uitgebreide adviezen-op-maat per jaar.

Elk jaar zijn er onder de afwijkingen in de auteurscontracten trends te onderkennen, hetzij binnen één uitgeverij, hetzij algemeen. Als een uitgeverij meermaals op hetzelfde punt afwijkt van het modelcontract, wordt er contact opgenomen om het probleem te bespreken. In veel gevallen tonen uitgeverijen zich bereid om zich te conformeren aan het modelcontract. Andere uitgeverijen zijn minder gemakkelijk te overtuigen, of antwoorden nauwelijks. In het gesprek met een aantal kleinere uitgeverijen is afgelopen jaar de ombudspersoon van Boek.be ingeschakeld.

Dit gezegd zijnde, zijn we er zeer verheugd over dat de contacten met uitgeverijen doorgaans erg goed verlopen. Ook in 2018 heeft een trend die zich de afgelopen jaren heeft afgetekend zich verdergezet. Op regelmatige basis worden we door een aantal uitgeverijen geraadpleegd over kwesties die verband houden met het modelcontract.

Verder worden dagelijks beperkte adviezen over deelaspecten omtrent het auteursrecht verleend, worden fiscale vragen en vragen over nevenrechten beantwoord, en worden er onderhandelingsadviezen verstrekt. Indien nodig wordt hiervoor aanvullend advies ingewonnen bij de bevoegde instanties of wordt men doorverwezen.

Leden kunnen ook kiezen voor een individueel gesprek met de juriste: dit gebeurde op de **infoloketten** die VAV in samenwerking met deAuteurs om de zes weken inricht in Gent (Poëziecentrum) en Antwerpen (Huis van het Boek). Dit aanbod is beperkt omdat leden veelal

geholpen zijn met het eerstelijns-VAV-advies per mail. De dienst blijft echter belangrijk omdat we zo veelal kennismaken met auteurs die nog niet zijn aangesloten.

Leden zijn buiten deze contactmomenten na afspraak ook welkom op kantoor: dit gebeurt steeds op vraag van de auteur, wanneer deze uitgebreider advies wil dan het advies dat per mail of telefonisch kan worden verstrekt.

3.2 Communicatie

Op 1 januari 2018 werd de nieuwe website gelanceerd die nog meer wil inspelen op de noden van de leden, en meteen werd ook de huisstijl opgefrist. De website biedt tal van invalshoeken en data die de auteur in staat stellen snel informatie in te winnen: FAQ's over verschillende praktijken in het letterenveld, een overzicht van de nieuwsbrieven, activiteiten, coördinaten van partners, VAV-standpunten, etc. Daarnaast is er de promotieruimte waarop de auteur informatie kan geven die hij wil delen met de bezoekers van de website.

Via maandelijkse digitale **niewsbrieven** houdt VAV haar leden op de hoogte van onderhandelingen en gesprekken die ze voert met haar partners, van de evolutie van de dossiers die ze behartigt, van haar standpunten en activiteiten. Ook is dit de plek waar we activiteiten van partners aankondigen.

Tot slot zijn er de **nieuwsflashes**, waarin VAV dringende mededelingen doet of oproepen lanceert die niet kunnen wachten tot een volgende nieuwsbrief.

Via de Facebookpagina verspreiden we niet alleen oproepen van VAV die daardoor een ruimer bereik krijgen, maar ook berichten die geen plaats vinden in de VAV-nieuwsbrief of website, maar die VAV wel interessant vindt voor auteurs. Deze communicatietool werd beheerd door Isabel Hessel.

3.3 Workshops en rondetafelgesprekken

Auteur zijn is een eenzaam bestaan. Gelukkig ben je als auteur nooit alleen. Het is een groeiende ambitie van VAV om auteurs tijdens workshops en rondetafelgesprekken samen te brengen. Het is voor auteurs essentieel om van elkaars ervaringen te kunnen leren. En niet alleen van elkaars ervaringen. Ook van elkaars vragen. Alleen door samen op zoek te gaan naar antwoorden op oude en nieuwe kwesties, komen we als beroepsgroep verder. Door de ziekte van de coördinator is het in 2018 niet gelukt om onze ambitie in dezen helemaal waar te maken. Toch heeft de in 2017 voor het eerst gehouden cursus persklaarmaken voor vertalers in maart 2018 een vervolg gekregen. In november heeft uitgever Oscar van Gelderen bovendien een zeer geslaagde workshop gegeven. In een geanimeerde sfeer deelde hij zijn ideeën over het moderne auteurschap. Wat kan en mag een

auteur verwachten van zijn uitgever? En wat kan hij beter zélf organiseren? Waar liggen de uitdagingen en de kansen? Waar liggen de valkuilen?

3.4 Werkcongres

Het werkcongres is het paradepaardje in de ledenwerking van de Vlaamse Auteursvereniging. In het kalenderjaar 2018 organiseerden we er maar liefst twee. Dat heeft echter veel te maken met het feit dat het congres traditioneel vlak voor of vlak na de kerstvakantie wordt georganiseerd, zodat er in uitzonderlijke gevallen twee congressen in één jaar kunnen vallen. Het congres dat in januari 2018 plaatsvond hoorde evenwel bij het werkjaar 2017.

Op 8 december 2018 organiseerde VAV haar tiende werkcongres. Het jubileum werd onder meer gemarkeerd door het feit dat het plaatsgreep op een nieuwe locatie, namelijk in DeStudio in Antwerpen. Voor het eerst werd het congres ook georganiseerd in samenwerking met de Vertalersvakschool, hetgeen voor een aangename drukte zorgde en voor een gedeeld programma, waarbij auteurs en vertalers vrij waren elkaars programmaonderdelen te bezoeken.

In plaats van terug te kijken, hebben we er voor deze jubileumeditie voor gekozen vooral vooruit te kijken. Er is de afgelopen tien jaar veel veranderd in de literatuur. Ten goede, deels, door de invoering van het modelcontract en de publicatie van de VAV-richttarieven staan auteurs steviger in hun schoenen. Tegelijkertijd is de boekenmarkt echter gekrompen en is het publieke discours over literatuur en over het aandeel van literatuur in de brede maatschappij verhard. Omdat we daar niet melancholisch of ronduit pessimistisch over wilden zijn, hebben we ervoor gekozen twee keynotesprekers uit te nodigen die juist hun vizier op de toekomst hebben gericht. Abdelkader Benali en Laïla Koubaa hebben beiden een niet-westerse achtergrond en zijn beiden inspirerende ambassadeurs van *de* literatuur voor de komende generatie. Op scholen ervaren zij aan den lijve dat het in de storm van nieuwe media niet eenvoudig is om de aandacht van jongeren vast te houden, maar ze ontdekken ook dat juist de literaire verbeelding in staat is om jongeren te verrassen en ze anders naar de wereld te doen kijken. Misschien hebben we dus andere middelen nodig, misschien is het noodzakelijk dat veel meer auteurs veel vaker de klas ingaan. Maar de literatuur is verre van dood. De sociale media doen verslag van het kleine leven van alledag. Literatuur is in staat het grotere verhaal vorm te geven.

Gedurende de dag vonden er tal van deelsessies plaats die ingingen op een heel gamma aan verschillende onderwerpen, van het algemene literatuurbeleid zoals dat wordt vormgegeven door het Vlaams Fonds voor de Letteren, tot genrespecifieke technische aangelegenheden. De dag werd

afgesloten met een receptie, waarop ook de VAV-prijs werd uitgereikt, dit keer voor de auteurvriendelijkste school, Instituut Heilige Familie in Sint-Niklaas.

Met 180 deelnemers, interessante sessies en vele inspirerende gesprekken, mogen we van een geslaagde editie spreken.

Sinds 2016 vragen we aan de deelnemers van het congres een bijdrage in de kosten. Voor leden bedroeg die 15 euro, niet-leden betaalden 30 euro. We ontvingen extra bijdragen van de beheersvennootschappen via gesponsorde inschrijvingen en van het VFL via de lezingensubsidies. We nemen de ervaringen van 2018 zeker in overweging bij het organiseren van het komende congres.

3.5. Het Sociaal Noodfonds (SNF)

In 2008 richtte de Vlaamse Auteursvereniging een Sociaal Noodfonds op. Dit moet ervoor zorgen dat schrijvers die in acute tijdelijke geldnood zitten hun schrijfactiviteit kunnen blijven uitoefenen.

Sindsdien heeft het SNF in alle discretie verschillende auteurs kunnen helpen en heeft het ervoor gezorgd dat verschillende leden hun jaarlijks lidgeld niet hoefden te betalen. In 2018 werd dit aan 6 leden gegund.

Voor de financiering van het SNF rekent VAV op hen die de letteren na aan het hart liggen en die met een gift noodlijdende auteurs willen bijstaan. Sinds enkele jaren blijkt het echter steeds moeilijker om hiervoor giften te verzamelen. VAV beraadt zich op nieuwe manieren om fondsen te werven.

4. Samenwerking met partners in het letterenveld

De tweede pijler waarop de werking van VAV stoelt, is het continue overleg dat wij in naam van onze leden voeren met onze partners:

- Auteursbond (Nederland)
- BoekenOverleg
- Boek.be
- CEATL (European Council Of Literary Translators Institutions)
- EWC (European Writers Council)
- GAU en individuele uitgeverijen
- Kabinet van de federale minister van Economie
- Kabinet van de Vlaamse minister van Cultuur
- KBR (Koninklijke Bibliotheek Brussel)
- Sectorraad Kunsten en Erfgoed (SARC) waarin VAV vertegenwoordigd is door bestuurder Ignace Cornelissen
- Vlaams Fonds voor de Letteren

In al onze overleggen staat het belang van de auteurs centraal. We lichten uit de vele dossiers die in deze gesprekken worden behandeld er graag twee uit die wat extra aandacht verdienen.

4.1 Vlaams Fonds voor de Letteren

VAV hecht groot belang aan de constructieve samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren. Naast de halfjaarlijkse formele overlegmomenten, zijn er talrijke momenten gedurende het jaar waarop VAV en VFL overleg plegen en elkaar informeren over beleidszaken, evoluties in de toepassing van het modelcontract, etc. De samenwerking werd in 2018 bovendien herbevestigd met een geüpdatet convenant, waarin de onafhankelijkheid van de Vlaamse Auteursvereniging wordt gegarandeerd en de krijtlijnen voor een vruchtbare samenwerking worden uitgetekend.

Een goed literatuurbeleid kan alleen maar vormgegeven worden in overleg met en met inspraak van auteurs. Vandaar dat VAV afgelopen voorjaar en zomer uiterst bezorgd reageerde op de procedure die Vlaamse Regering hanteerde voor het selecteren en benoemen van het nieuwe bestuur. Sinds de oprichting van het VFL zetelen er auteurs in het bestuur. Voor het samenstellen van dat bestuur bestaan duidelijke regels, regels die met de aanstelling van de nieuwe voorzitter op 13 juli 2018 werden geschonden. Alleen het bestuur kan een voorzitter aanwijzen en aangezien het bestuur op dat moment nog niet voltallig was, was de aanstelling onwettig. Niet alleen schokte ons het gebrek aan respect dat de Vlaamse Regering aan de dag legde voor de democratische regels, door de

chaotische procedure was het plots ook allerm minst zeker dat na de aanstelling van de zeven politiek voorgedragen leden, de tweede helft van de procedure, de selectie en aanstelling van de vier onafhankelijke leden, wel volgens de regels zou verlopen. Ook naar meermaals contact te hebben opgenomen met het kabinet van de Minister van cultuur kregen we geen antwoord op de vraag of men ons kon garanderen dat de auteurs een of meerdere vertegenwoordigers zouden krijgen in het nieuwe bestuur van het VFL. Het is om die reden dat de Raad van Bestuur van VAV besloten heeft een zaak aan te spannen bij de Raad van State. We zijn tevreden dat de Vlaamse Regering snel heeft ingezien dat zij haar beslissingen moest herzien en dat het vervolg van de procedure volgens de regels is verlopen. De Vlaamse auteurs weten zich goed vertegenwoordigd in het nieuwe bestuur van het VFL door Tom Nagels en Marnix Verduyn (Nix). De zaak bij de Raad van State is evenwel niet ingetrokken, deels vanwege een juridische techniciteit, en deels vanwege het feit dat we in deze zaak graag een uitspraak willen zien, zodat dit niet nog eens kan gebeuren.

4.2 Groep Algemene Uitgevers

Nadat dit in 2017 al was aangekondigd, deed de Groep Algemene Uitgevers (GAU) in de zomer van 2018 een eerste voorzet voor een herzien modelcontract. Enerzijds dwingen een aantal veranderingen in de wet ons tot deze aanpassingen. Ook de toegenomen digitale exploitatievormen moeten beter omschreven en in zijn verdienmodellen afgebakend worden. Anderzijds is het een gedeelde wens van GAU en VAV om het contract overzichtelijker te maken. Daarnaast vormen deze onderhandelingen voor VAV een uitgelezen mogelijkheid om een aantal ge- en misbruiken van het modelcontract aan de orde te stellen en waar mogelijk in nieuwe bepalingen te vatten. Hoewel de gesprekken in goede sfeer verlopen, vordert het proces zeer traag. We vertrouwen er niettemin op dat het nieuwe modelcontract er in 2019 zal zijn.

5. Internationale samenwerking

Auteursbond

VAV onderhoudt goede contacten met de Nederlandse Auteursbond. Er is geregeld contact over individuele cases (bijvoorbeeld in het geval van Vlaamse auteurs met een Nederlands auteurscontract) en over algemene sectorontwikkelingen en hun impact op de positie van auteurs. Het doel is samen aan hetzelfde zeel te trekken daar waar het gaat om juridische dossiers en inzake de toepassing en handhaving van de modelcontracten. Momenteel eist met name het dossier rond de elektronische exploitatie van literatuur veel aandacht op. Veel streamingdiensten en abonnementsformules zijn uitermate ondoorzichtig. In samenwerking met de Auteursbond proberen we daar desondanks meer zicht op te krijgen, teneinde onze leden beter te kunnen informeren en tot heldere afspraken te komen met uitgevers over een billijke vergoeding. Verder profiteren beide organisaties van een regelmatige kennisoverdracht en een nauwere samenwerking bij de organisatie van activiteiten. De bijeenkomsten zijn instrumenteel in het afstemmen van korte- en middellangetermijnvisie. Dit is onder meer van groot belang om trends te onderkennen en indien nodig erop te anticiperen. De belangen lopen vaak samen.

CEATL

CEATL is de overkoepelende Europese vertalersvereniging. VAV-bestuurslid Isabel Hessel vertegenwoordigt de vereniging in de werkgroep Visibiliteit van de Vertaler.

EWC

VAV hernieuwde in 2018 haar lidmaatschap van de European Writers' Council, om op de hoogte te blijven van de Europese veranderingen die op til zijn met betrekking tot de auteursrechten. De Auteursbond heeft hiervoor een deel van het lidgeld van VAV betaald, omdat onze belangen hierbij grotendeels gelijklopen – en ons lidmaatschap de slagkracht van EWC vergroot.

6. Verdere realisaties en activiteiten in 2018

- **individuele eerstelijnsbijstand** voor tientallen auteurs, per mail of persoonlijke gesprekken met een jurist op de zeswekelijkse infoloketten;
- **informatie over en advies bij** ontwikkelingen in de boekensector via de Nieuwsbrief, Facebook en de website;
- een nieuwe website en huisstijl;
- deelname aan het **BoekenOverleg**, voor VAV een taak van de voorzitter;
- voortzetten van constructief structureel overleg met het **Vlaams Fonds voor de Letteren**;
- **nazicht van royalty-afrekeningen** van auteurs om ze op overeenstemming met het contract te toetsen;
- uitreiking van de **Prijs voor de Meest Auteursvriendelijke School**;
- uitreiking van de **VAV-lidkaart**, die leden een korting van 10% toekennen bij aankoop van boeken in meer dan 20 boekhandels;
- onveranderde voortzetting van de sensibilisering rond de neerwaartse spiraal in **prijzetting**;
- lezing over auteursrecht voor Creatief Schrijven;
- een jaarlijkse digitale **handleiding bij literair gerelateerde inkomsten in de personenbelasting**;
- **aankondiging** van activiteiten van andere verenigingen (literaire vertaaldagen, master literair vertalen, Staat van het Boek, ...)
- **oproepen** aan leden om wantoestanden op te sporen;
- **samenwerking met ELV en VFL** voor de organisatie van een cursus persklaarmaken voor vertalers;
- **een workshop over de 10 geboden van een schrijver** met uitgever Oscar Van Gelderen;
- **samenwerking met de Vertalersvakschool** op het werkcongres;
- **het tiende Werkcongres** in De Studio.

7. Doelstellingen 2019

Dit zijn enkele prioriteiten die VAV zichzelf stelt in haar werking in 2019. Wat hier volgt, staat los van de reguliere en dagelijkse VAV-werking (met name individuele bijstand aan auteurs, communicatie aan de leden enz.), de organisatie van het elfde Werkcongres, de vele bilaterale gesprekken en de actieve aanwezigheid van VAV op de bestaande overlegfora:

- **Afronding heronderhandeling van het modelcontract.** Er wordt bij de heronderhandeling van het modelcontract bepaald niet over één nacht ijs gegaan. Dat is een vriendelijke manier om te zeggen dat het proces een weinig begint aan te slepen. Niettemin zetten we ons ervoor in om dit project in 2019 te doen landen.
- **Digitale rechten.** Aansluitend bij het vorige onderdeel zullen we in 2019 een uitgebreide bevraging onder onze leden lanceren naar hun ervaringen met de praktijk van de vergoeding van hun digitale rechten. Worden auteurs op de hoogte gesteld van het feit dat hun boeken beschikbaar zijn in streamingmodellen en abonnementsformules? Zo ja, is het duidelijk op welke manier men hiervoor vergoed wordt? En zijn de afrekeningen transparant genoeg? Het zal een eerste stap zijn in een uitgebreider onderzoek dat zal moeten resulteren in een aanbeveling voor de sector inzake de vergoeding van de elektronische exploitatie van literaire werken.
- **Memorandum BoekenOverleg.** 2019 is het jaar van de vele verkiezingen. Als actief lid van het BoekenOverleg zal VAV wegen op het formuleren van het memorandum waarmee het boekenvak zijn aandachtspunten overmaakt aan de politiek. Met name de herziening van de bedroevend lage leenvergoeding zal daarin een speerpunt zijn.
- **Bevraging werkbeurzensysteem.** VAV zal actief bijdragen aan de bevraging die het VFL op poten zet om het bestaande werkbeurzensysteem door te lichten. VAV gaat graag in op de uitnodiging van het VFL om samen een uitgebreide vragenlijst op te stellen. Daarnaast zal VAV ook de gelegenheid te baat nemen de eigen achterban te bevragen over specifieke noden en kwesties.
- **Organisatie van informele gesprekken en bevragingen voor de diverse genres.** In 2019 willen we verdergaan met het organiseren van rondetafelgesprekken met beoefenaars van de verschillende genres die bij VAV vertegenwoordigd zijn. Uitgangspunt is dat we onze leden niet alleen willen horen als er een probleem is, maar ook als het goed gaat, of als ze gewoon aan het werk zijn. Op die momenten worden auteurs namelijk ook voortdurend geconfronteerd met 'problemen', zowel van economische, als van technische aard. We willen horen waar auteurs op dagelijkse basis mee worden geconfronteerd. Problemen

kaarten we vervolgen aan. Uitdagingen proberen we te verzamelen en om te zetten in praktische workshops.

- **Organisatie van workshops.** De literatuur staat voor grote uitdagingen. Hoe val je als schrijver bijvoorbeeld op? Wat kun je zelf ondernemen als je uitgever nog niet bereid is om in je te investeren? En tot wie wend je je met een creatief promotioneel programma? Dit zijn slechts enkele van de mogelijke onderwerpen die we als workshop willen aanbieden. In 2019 mikken we op een viertal workshops.
- In 2019 wordt een nieuw hoofdstuk van het **Grote Auteurshandboek** met basisinformatie voor auteurs gepubliceerd. De handleiding voor de aangifte van literaire inkomsten in de inkomstenbelasting wordt opnieuw geactualiseerd.
- We doen extra inspanningen om contact te komen met **specifieke groepen** van kandidaat-leden op een voor hen passende manier. Het gaat dan met name om debutanten, starters, self-publishers, jonge vertalers, strip-auteurs, etc. Om die reden nemen we bijvoorbeeld deel aan het nieuw opgestarte vertalersdrinkgelag, een informele bijeenkomst van vertalers waar nuttige informatie wordt uitgewisseld.
- Verdere **samenwerking** met andere vertegenwoordigers van auteurs, nationaal en internationaal (bv. PEN, Auteursbond (vroegere VVL Nederland), beheersvennootschappen...);

10. VAV en werkingsmiddelen

Vlaanderen is letterlijk te klein om een professionele auteursvereniging uitsluitend op basis van het lidgeld te laten functioneren en het sponsoren van een vereniging met zulk een breed werkveld is niet vanzelfsprekend. VAV blijft daarom grotendeels afhankelijk van instellingen en organisaties die het belang van een goed werkende ledenorganisatie voor auteurs inzien en daarin graag investeren.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren blijft de VAV de basissteun geven die overleven mogelijk maakt. VAV is ook deAuteurs en SABAM dankbaar voor de ad-hocsponsoring. Pogingen om die steun op projectbasis uit te breiden, zijn echter op niets uitgedraaid. Ook de beheersvennootschappen halen de broekriem aan en zijn veeleer op zoek naar projectmatige inhoudelijke samenwerkingen.

Het is wonderbaarlijk wat VAV met slechts 4/5 VTE en de freelance-dienstverlening van de voorzitter op jaarbasis kan realiseren. Het voorbije jaar heeft echter aangetoond dat VAV bijzonder kwetsbaar is op het moment dat de coördinator voor langere tijd uitvalt. Onder dergelijke omstandigheden wordt de Auteursvereniging automatisch teruggeworpen op een zeer basale dienstverlening. Het is ook op dit soort momenten dat pijnlijk duidelijk wordt dat VAV structureel

onderbemand en ondergefinancierd is. Hoewel er geen gebrek is aan ambities, zijn de marges om die ambities ook daadwerkelijk te realiseren zeer klein.

Met de ervaringen van het voorbije jaar vers in het geheugen, willen we in 2019 met een aantal partners een open gesprek aangaan, waarvan het onderwerp een levensvatbaar(der) toekomst van VAV zal zijn. Alle opties zijn wat ons betreft open. We zijn ook niet te benauwd om historische keuzes ter discussie te stellen, noch om parallellen met het buitenland te trekken. De noodklok is bij deze geluid.